

УДК 351.81:338.24

КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Г.С. Григор'єв, к.е.н., доцент

Національний Університет «Києво-Могилянська академія», Київ, Україна

Григор'єв Г.С. Концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки.

У статті сформовано концепцію державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки. Запропоновано науково-методологічне забезпечення державного контролінгу. Визначені основні завдання державного контролінгу в системі державного регулювання національної економіки. Сформовані основні принципи єдиного центру державного контролінгу в системі макроекономічного регулювання. З'ясовані основні ознаки системи державного контролінгу у макроструктурі. Визначена функціональна складова державного контролінгу в регулюванні національної економіки. Досліджені основні критерії та умови функціонування державного контролінгу в системі регулювання національної економіки. Визначені елементи методологічного забезпечення діяльності в сфері державного контролінгу регулювання національної економіки. Досліджені особливі відмінності державного контролінгу від контролінгу суб'єктів господарювання.

Ключові слова: державний контролінг, державне регулювання, національна економіка, стратегічне оцінювання, глобалізація, внутрішнє та зовнішнє середовище

Григорьев Г.С. Концепция государственного контроллинга в системе регулирования финансово-экономических процессов национальной экономики.

В статье сформирована концепция государственного контроллинга в системе регулирования финансово-экономических процессов национальной экономики. Предложено научно-методологическое обеспечение государственного контроллинга. Определены основные задачи государственного контроллинга в системе государственного регулирования национальной экономики. Сформированы основные принципы центра государственного контроллинга в системе макроэкономического регулирования. Выявлены основные признаки системы государственного контроллинга в макроструктуре. Определена функциональная составляющая государственного контроллинга в регулировании национальной экономики. Исследованы основные критерии и условия функционирования государственного контроллинга в системе регулирования национальной экономики. Определены элементы методологического обеспечения деятельности в сфере государственного контроллинга регулирования национальной экономики. Исследованы особенные отличия государственного контроллинга от контроллинга субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: государственный контроллинг, государственное регулирование, национальная экономика, стратегическое оценивание, глобализация, внутренняя и внешняя среда

Hryhoriev H.S. The concept of controlling the state in the regulation of financial and economic processes of the national economy.

This article formed the concept of controlling the state in the regulation of financial and economic processes of the national economy. A scientific and methodological support of the state controlling. The main task of the state controlling the system of state regulation of the national economy. Formed the basic principles of the center state controlling system of macroeconomic regulation. Clarified the basic features of the public in controlling macrostructure. Functional component controlling state in regulating the national economy. The basic criteria and conditions for state controlling in the regulation of the national economy. Identified items methodological support activities in the field of state regulation controlling the national economy. Researched special distinction from the state controlling controlling entities.

Keywords: state controlling, state regulation, national economy, strategic evaluation, globalization, internal and external environment

Наукові дослідження і практичні результати застосування системи контролінгу в управлінні суб'єктами господарювання переконливо свідчать про його необхідність й ефективність як одного з компонентів системи управління фінансово-господарською діяльністю. Але потенційні можливості контролінгу, як інструменту системи управління, можливе застосування не тільки на рівні суб'єкта господарської діяльності. У міжнародному середовищі достатньо розповсюджене застосування контролінгу на макрорівні. Визначений інструмент, при відповідній функціональній адаптації в умовах відповідного макросередовища, може бути трансформований у державний контролінг в системі управління національною економікою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Деякі теоретичні аспекти державного контролінгу висвітлені у зарубіжній та вітчизняній літературі [2-4, 7, 9, 12, 13]. Питання контролінгу вивчалися в роботах таких відомих вчених, як: Д. Хан., М. Пушкар, Д. Баюри, І. Маркіна, Ю. Сафонов, І. Ломочинська, С. Філіппова, О. Балан, Є. Масленніков, О. Побережець та багатьох інших. Праці науковців спрямовані на дослідження теоретичних та практичних аспектів системи котролінгу на різних рівнях.

В умовах сучасної міжнародної економіки відбуваються процеси глобалізації та інтеграції і те, що для компаній є ринками сировини і збуту продукції або послуг, – для національної економіки, яка є єдиною фінансово-економічною системою, являє міжнародний ринок, на якому також застосовуються закони попиту і пропозиції, монополії та конкуренції, як і на приватних ринках. Тому національна економіка нашої країни є реальним та повноцінним суб'єктом міжнародних фінансово-економічних відносин. І саме вона, в умовах міжнародної глобалізації, потребує сучасної методологічної підтримки щодо державного регулювання її.

Метою статті є розробка концепції державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки

Виклад основного матеріалу дослідження

Суттєвим аспектом ефективності державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки є

перехід від застарілих методів роботи з фінансово-економічною інформацією і організації функціонування інфраструктури державного регулювання до інноваційних сучасних технологій, які застосовуються у міжнародному середовищі. В останні роки ці процеси вже здійснюються в різноманітних сегментах державного регулювання на макрорівні.

Інноваційні аспекти державного контролінгу, на нашу думку, полягають у застосуванні принципу системного підходу та синергії, за якими модернізація методологічної основи протікає як єдиний процес і цілеспрямовано поширюється на всі сегменти та функції державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки.

Належний рівень науково-методологічного забезпечення є загальною умовою якісного фінансово-економічного дослідження та є орієнтиром для удосконалення системи державної регулювання національної економіки. В умовах сьогодення, в системі державного регулювання існує явна проблема дефіциту результатів якісного фінансово-економічного дослідження, яке забезпечує вирішення відповідних фінансово-економічних завдань, тому що кожен суб'єкт державної влади здійснює сегментне дослідження без застосування принципу ємерджентності.

Суб'єкти державної влади (Державна статистична служба [1], Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Державна аудиторська служба, Антимонопольний комітет, Фонд державного майна та інші) за своєю природою не володіють можливостями забезпечити якісне фінансово-економічне дослідження за визначеними проблемами в макроекономічних масштабах. Підтвердимо, що Державна статистична служба України систематизує макроекономічні показники національної економіки в цілому, але обмежена у визначенні тематики фінансово-економічних досліджень.

Згідно Положення про Державну службу статистики України, загальним завданням її є формування зведеної інформації універсального призначення, які може використовуватися всіма зацікавленими особами. Але обслуговування окремих запитів на сегментні дослідження виходить за межі основних функцій Державної служби статистики України. Зауважимо, що даний орган державної влади здійснює все ж таки ряд спеціальних тематичних досліджень, але така діяльність не відповідає його функціональній складовій. Тому в умовах глобалізаційних перетворень й агресивного внутрішнього та зовнішнього середовища, необхідний такий суб'єкт інформаційно-аналітичного супроводу, для якого діяльність у сфері фінансово-економічних досліджень за індивідуальними сегментами в макроекономічних масштабах буде основною.

Необхідно зазначити, що у тому числі не здатні повноцінно виконати зазначену функцію також інформаційно-аналітичні структурні підрозділи суб'єктів державної влади (Міністерство

економічного розвитку і торгівлі, Державна аудиторська служба, Антимонопольний комітет, Фонд державного майна та інші), тому що їх інформаційні ресурси достатньо обмежені сферою своїх повноважень і не містять матеріали загального аналізу структурних елементів національної економіки.

Тому система державного контролінгу у найбільшій мірі буде забезпечувати оперативну, тактичну та стратегічну інформаційно-аналітичну підтримку при вирішенні поточних та стратегічних питань державної фінансово-економічної й соціальної політики.

У разі створення системи державного контролінгу на макроекономічному рівні важливішим аспектом її функціонування має бути постійне удосконалення науково-методологічного та методичного забезпечення.

Науково-методологічне забезпечення державного контролінгу включає:

- затверджені принципи виконання відповідних операцій і процедур, які здійснюються в рамках державного контролінгу;
- наявність і використання затверджених на національному або міжнародному рівні класифікаторів, положень, нормативів, стандартів тощо;
- застосування стандартних фінансово-економічних індикаторів, які можуть бути доповнені інноваційною складовою;
- якісний інформаційно-аналітичний супровід;
- сучасна інструментальна підтримка;
- обліково-аналітичне забезпечення з урахуванням міжнародних стандартів;
- етичні аспекти.

Необхідно відмітити, що при конкретизації змісту визначених елементів науково-методологічного забезпечення державного контролінгу доцільно використовувати досвід, накопичений в рамках контролінгу суб'єктів господарювання [12].

Таким чином, застосування даного інструменту в сфері державного управління необхідно вирішувати в контексті розвитку філософії контролінгу з позиції суб'єкта господарювання та його адаптацією до застосування на макроекономічному рівні. Зазначимо, що такий підхід відповідає загальній тенденції розвитку економічної думки в сучасних умовах внутрішнього та зовнішнього середовища. Тому що макроекономічні індикатори детерміновані відповідними факторами і умовами, дія яких безпосередньо проявляється на макрорівні. Відмітимо, що синтез науково-методологічних підходів прийнятих у дослідженнях відповідного рівня, дозволяє вийти на якісний сучасний рівень пізнання закономірностей фінансово-економічного розвитку об'єкта. Тому одним із способів реалізації зазначеного синтезу є застосування методу контролінгу в системі державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки на макрорівні.

Необхідно зазначити, що у складі системи державного регулювання національної економіки вже є деякі структури, які виконують окремі функції державного контролінгу: Головний департамент стратегічного планування та оперативного забезпечення та Головний контрольний департамент Адміністрації Президента України; Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі; департамент моніторингу та перевірок закупівель Державної аудиторської служби та інші. Специфічною концепцією державного контролінгу може бути функція інформаційно-аналітичного і методологічного супроводження фінансово-економічних процесів державного регулювання національної економіки.

Необхідно відмітити, що система державного контролінгу інтегрує в собі весь взаємопов'язаний комплекс функцій теоретико-методологічного та організаційно-методичного забезпечення процесу державного регулювання у всіх сферах внутрішнього середовища і на всіх його рівнях. Таким чином, система державного контролінгу може бути ефективним сегментом державного регулювання по створенню елементів інфраструктури в державному механізмі інформаційно-комунікаційних технологій, макроекономічному плануванні тощо.

Особливістю запропонованого державного контролінгу є його інтеграція у складові елементи системи державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки для прийняття оперативних, тактичних та стратегічних рішень.

З метою ефективного впровадження системи державного контролінгу на національному рівні, пропонуються сформувати департамент державного контролінгу, як варіант: у Кабінеті Міністрів України, у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі, у Державній аудиторській службі тощо. Також можливо сформувати сектор державного контролінгу у всіх органах державного регулювання на мікро- і макрорівні з єдиним центром, де буде узагальнюватися аналітична інформація з метою її стратегічного використання у процесі державного регулювання національної економікою в умовах трансформації.

У сьогоднішніх трансформаційних умовах та західного вектору розвитку країни, під впливом фактору глобалізації, основною метою системи державного контролінгу є забезпечення інформаційно-аналітичного супроводу прийняття оперативних, тактичних та стратегічних рішень на мікро- і макрорівні. Основні завдання державного контролінгу в системі державного регулювання визначені на рис. 1.

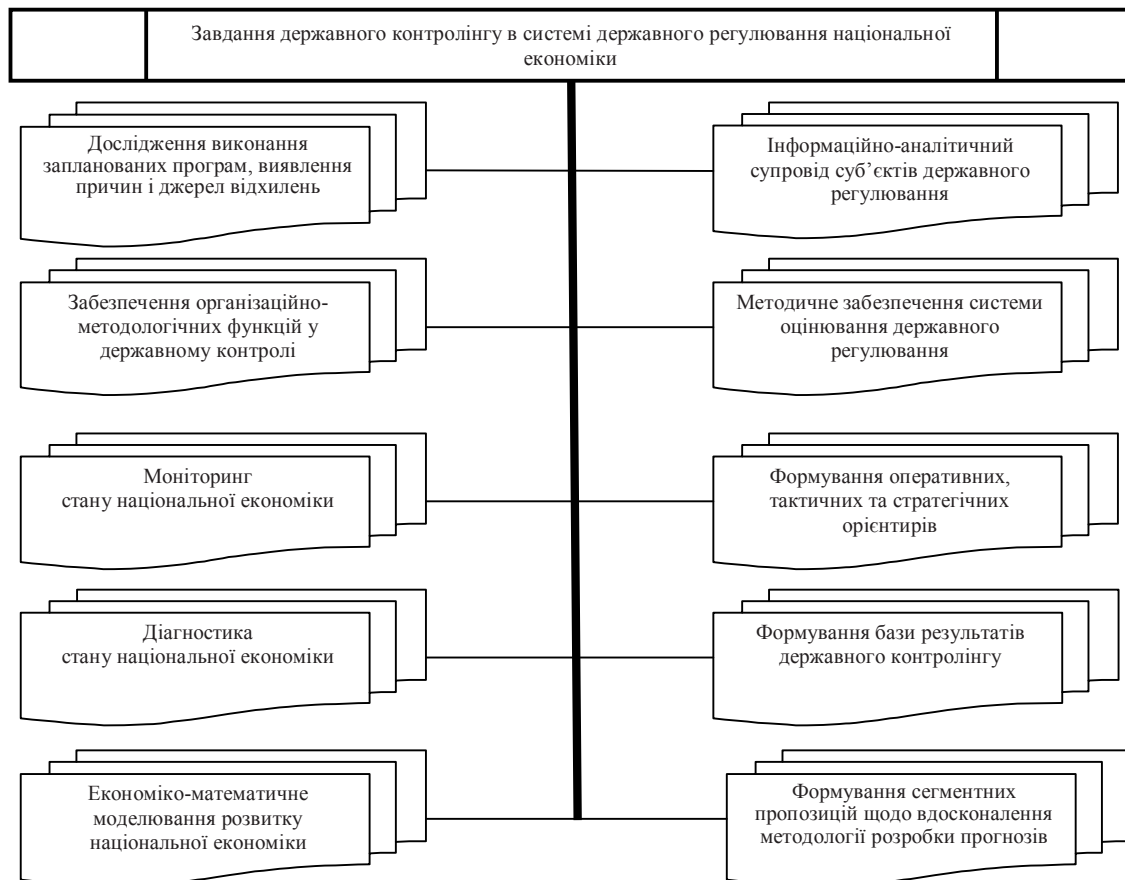

Рис. 1. Завдання державного контролінгу в системі державного регулювання національної економіки
 Джерело: Власна розробка автора

Зазначені завдання є необхідним елементом державного регулювання національної економікою і вже здійснюються у деяких структурних підрозділах суб'єктів державної влади, наприклад, функціонує Державна служба статистики України, має місця відомча статистика, функціонують структурні елементи щодо здійснення контрольних заходів, реалізується функція теоретико-методологічного та організаційно-методичного забезпечення.

Відмітимо, що перераховані функціональні структурні елементи не забезпечують оптимального вирішення задачі інформаційно-аналітичного оперативного, тактичного та стратегічного забезпечення системи державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки, тому що зазначені функціональні структурні елементи не пов'язані між собою в єдине ціле.

Внаслідок цього існує суперечливість, незрозумілість, неузгодженість, нерозбірливість та дублювання функцій. Отже, виникає необхідність формування єдиного центру державного контролінгу, який буде функціонувати в структурі системи державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки та здатний компенсувати недоліки сучасної функціональної системи забезпечення прийняття управлінських рішень на макрорівні.

Основні принципи єдиного центру державного контролінгу в системі макроекономічного регулювання:

- визначений статус та його місце в системі державного регулювання; цілі, функції, права, обов'язки тощо;
- територіальна системність;
- узгодженість компетенцій;
- незалежність;
- обмежена дія, не караючий орган, а інформаційно-аналітичний, експертно-консультаційний;
- обачність і повне висвітлення виявлених факторів;
- підтримка системи управління будь якого рівня за рахунок координації, уніфікації методології, каналів зворотного зв'язку тощо;
- гнучкість багаторівневої організаційної структури;
- якісне забезпечення трудовими ресурсами, їх мотивація, підготовка та перепідготовка;
- інші.

Грунтуючись на функціонально-спроможних аспектах державного контролінгу та з метою формування ефективної системи державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки необхідно сформулювати концепція інституту державного контролінгу.

Концепція державного контролінгу в системі національної економіки – це комплексне інтердентальне забезпечення, яке пов'язує воедино всі елементи формалізованого уявлення про контролінг як елементу системи державного регу-

лювання фінансово-економічних процесів, який забезпечує ефективність прийнятих відповідних рішень і сприяє розвитку національної економіки.

Формування системи державного контролінгу в макроекономічному середовищі полягає у визначенні комплексу принципів, норм, завдань і організаційно-функціональних форм контролінгу в сфері державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки.

Система державного контролінгу – це функціонально-відокремлений напрямок фінансово-економічної діяльності органів державного регулювання, яке орієнтоване на інформаційно-аналітичне супроводження прийняття відповідних рішень, які забезпечать ефективне державне регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки в умовах трансформації та глобалізації.

Центр системи державного контролінгу – це структурний підрозділ органів державного регулювання, який забезпечує та здійснює професійну діяльність з інформаційно-аналітичної та науково-методологічної підтримки прийняття відповідних рішень на макрорівні.

Основні ознаки системи державного контролінгу у макроструктурі:

- забезпечення діяльності органів державного регулювання національної економіки якісною аналітичною інформацією для формування оперативних, тактичних та стратегічних рішень;
- нормативно-правове регламентування державного контролінгу;
- інтегрування інформації за всіма сегментами національної економіки;
- застосування системного підходу;
- принцип емерджентності;
- забезпечує взаємоузгодження сегментних складових системи державного регулювання;
- визначає поточний стан фінансово-економічних процесів в національній економіці;
- узгоджує тактичну та стратегічну орієнтацію системи державного регулювання;
- інші.

Структура системи державного контролінгу на макрорівні формується на основі рішення відповідних організаційних та інструментально-методичних питань:

- формування структурних компонентів системи державного контролінгу;
- визначення організаційно-функціональної складової кожного структурного компонента системи державного контролінгу;
- системна орієнтація та взаємодія структурних компонентів;
- персоніфікаційна відповідальність.

Зауважимо, що у запропонованій концепції недоцільно визначати точну схему структурних компонентів системи державного контролінгу, так як вона буде залежати від вирішення організацій-

них питань та сегментної складової органів державного регулювання національної економіки.

Структура системи державного контролінгу визначається також визначеним переліком її функцій і розробленим механізмом її взаємодії з органами державного регулювання, яким надається послуга з інформаційно-аналітичного і

науково-методологічного супроводження для вирішення визначених завдань.

Концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки з кількісною та якісною орієнтацією на різних ланках управління запропонована на рис. 2.

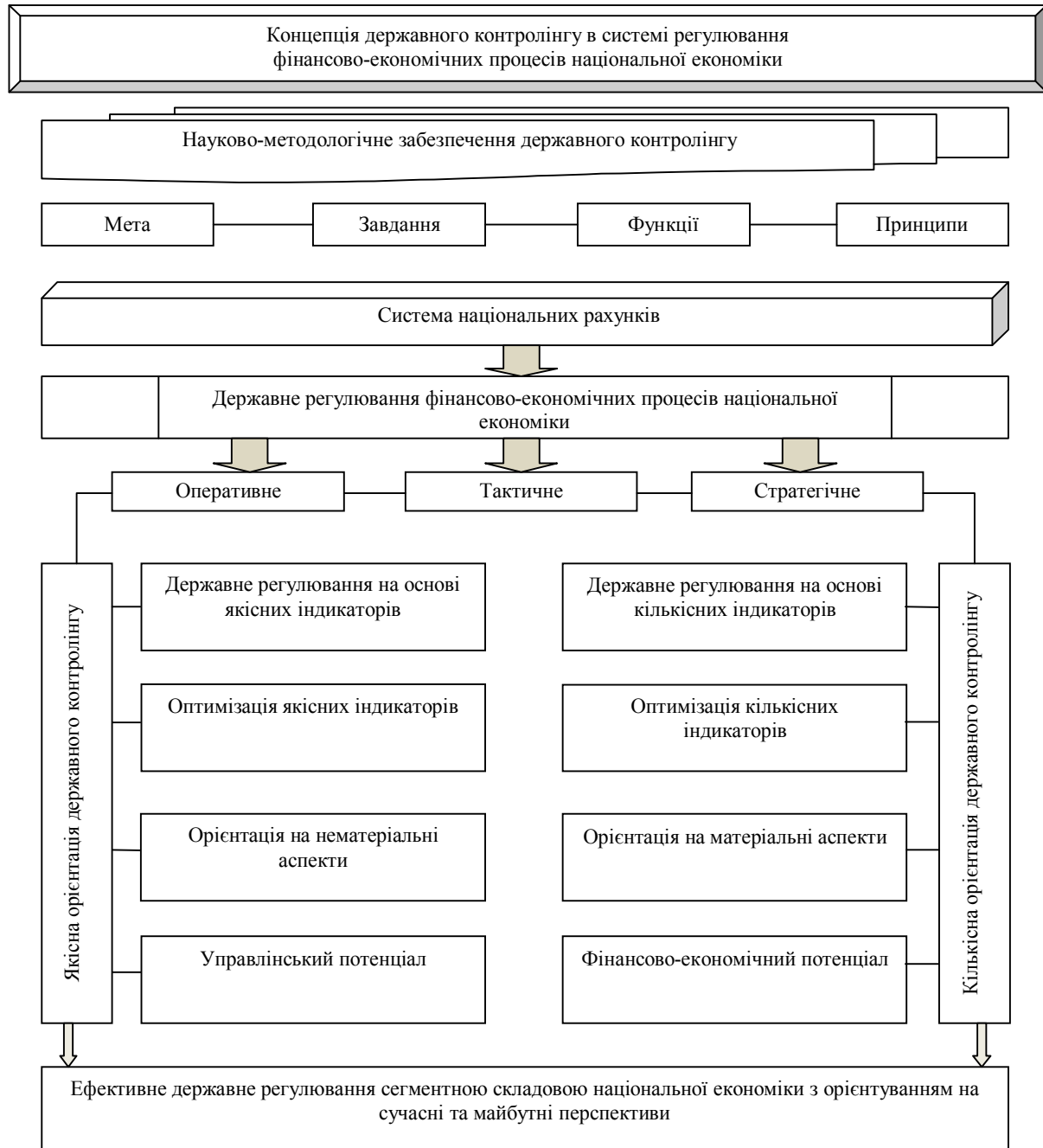

Рис. 2. Концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки

Джерело: Власна розробка автора

Будь-яка концепція потребує визначення: мети, завдань, функцій, об'єкта і предмета.

Державний контролінг має значний стратегічний потенціал як метод забезпечення високої ефективності сегментного процесу державного

регулювання національної економіки для прийняття оптимальних рішень.

Державний контролінг – це система інформаційно-аналітичного супроводження функцій державного регулювання національної

економіки Занадто актуальним він є при вирішенні питань, які потребують достовірної та неупередженої аналітичної інформації, наукового та практичного обґрунтування висновків і гіпотез про тенденції, фактори, моделі, призми і механізми розвитку макроекономічного середовища країни в умовах трансформації та глобалізації. Наприклад такими питаннями можуть бути: поточні, середньострокові та довгострокові програми розвитку сегментної складової національної економіки; формування проєктів інституційних перетворень в системі державного регулювання фінансово-економічних національної економіки; формування заходів щодо забезпечення єдності фінансово-економічного простору макросередовища; стратегічні орієнтири у міжнародному середовищі тощо.

Таким чином, метою є забезпечення інформаційно-аналітичною та науково-методологічною підтримкою системи ефективного державного регулювання сегментної складової національної економіки з орієнтуванням на сучасні та майбутні перспективи.

Комплекс завдань, який вирішуються державним контролінгом, при всій їх різноманітності може бути сформований наступним чином:

- науково-методологічна підтримка системи державного регулювання;
- дослідження виконання запланованих програм, виявлення причин і джерел відхилень;
- забезпечення організаційно-методологічних функцій у державному контролі;
- моніторинг стану національної економіки;
- діагностика стану національної економіки;
- економіко-математичне моделювання розвитку національної економіки;
- інформаційно-аналітичний супровід суб'єктів державного регулювання;
- методичне забезпечення системи оцінювання державного регулювання;
- формування оперативних, тактичних та стратегічних орієнтирів;
- формування бази результатів державного контролінгу;
- формування сегментних пропозицій щодо вдосконалення методології розробки прогнозів;
- координаційний супровід управлінської діяльності органів державного регулювання.

Функціональна складова державного контролінгу в регулюванні національної економіки:

- інформаційно-аналітична;
- контрольна;
- сервісна;
- планова;
- прогнозна;
- коригувальна;
- комунікаційна;
- управлінська.

В рамках застосування функціональної складової державного контролінгу здійснюється: визначення програм збору фінансово-економічної інформації та формування вимог до її якості; проєктування та проведення фінансово-економічного моніторингу та діагностики; інтеграція державних інформаційно-аналітичних ресурсів; організація інформаційно-аналітичних потоків та побудова відповідних баз даних; впровадження сучасних у міжнародному середовищі інформаційних і комунікаційних технологій; дослідження фінансово-економічної кон'юнктури за сегментами національної економіки; формування вхідних та вихідних інформаційних потоків для розробки цільових програм і планів фінансово-економічного та соціального розвитку макроекономічного середовища; сегментний контроль за реалізацією державних програм; формування робочих гіпотез, моделей і сценаріїв секторального розвитку національної економіки в трансформаційних умовах та глобалізації; науково-методологічна підтримка і визначення шляхів удосконалення процесів фінансово-економічного планування, прогнозування та формування цільових програм фінансово-економічного та соціального розвитку макроекономічного середовища; міжвідомча та міжрегіональна координація у фінансово-економічному просторі макросередовища; стратегічна підтримка рішень суб'єктів державного регулювання національної економіки.

Необхідно відмітити, що перераховані функції державного контролінгу в регулюванні національної економіки у практичній площині вирішуються на рівні окремих суб'єктів державного регулювання, але виникають деякі неузгоджені питання, наприклад, у кожному визначеному випадку зазначені функції реалізуються поза зв'язком з їх реалізацією в інших структурних сегментах системи державного регулювання національної економіки, тобто не узгоджується методологічна підтримка. Також треба відмітити, що істотно розрізняється перелік здійснюваних функцій в однотипних сферах супроводу і підтримки процесу державного регулювання національної економіки.

Концептуальна підтримка зазначеного контролінгу в системі державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки передбачає застосування та дотримання наступних принципів:

- цілеспрямованості;
- незалежності;
- системності;
- якісності;
- гнучкості;
- адаптивності;
- комплексності;
- науково-теоретичної та практичної обґрунтованості;
- емерджентності;
- координованості дій та зворотного зв'язку;

- адекватності завданням державного регулювання національної економіки в трансформаційних умовах;
- ефективності;
- персоналізаційна відповідальність.
- інші.

Застосування сформованих принципів контролінгу в системі державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки дозволить нашій країні піднятися до визнаного міжнародними інституціями рівня організації та функціонування суб'єктів державного регулювання та забезпечить підвищення ефективності їх діяльності в умовах глобалізаційних змін.

Основними критеріями та умовами функціонування державного контролінгу в системі регулювання національної економіки є:

- сегментна орієнтація;
- ієрархічна підтримка;
- обмежені повноваження;
- відсутність дублювання функцій;
- компетентностний підхід у формуванні персоналу;
- нормативно-правове забезпечення
- інші.

В сьогоденних умовах функціонування національної економіки державний контролінг може покрити існуючий дефіцит ряду функцій підтримки системи державного регулювання макроекономічного середовища: координацію, системність, уніфікацію методології, зворотній зв'язок, формування єдиного інформаційно-аналітичного глобального простору, комунікаційну складову тощо. Система державного контролінгу повинна мати багаторівневу структуру, яка забезпечить оперативне, тактичне та стратегічне коректування сегментних складових національної економіки.

При формування кадрового забезпечення системи державного контролінгу необхідно керуватися компетентностним підходом – це здатність працівників ефективно й творчо застосовувати знання й уміння як у міжособистісних стосунках, так і в професійних ситуаціях, які властиві будь якій професійній діяльності.

Елементами методологічного забезпечення діяльності в сфері державного контролінгу регулювання національної економіки виступають:

- правила здійснення відповідних операцій і процедур;
- класифікатори, стандарти, положення, нормативи тощо;
- національні рахунки або затверджені фінансово-економічні індикатори;
- вимоги до якості вхідної та вихідної аналітичної інформації;
- інструментальна підтримка;
- сучасні методи економіко-математичного моделювання та аналізу інформації;
- система звітності.

Важливим аспектом функціонування державного контролінгу є його ресурсне забезпечення: матеріально-технічне, кадрове та фінансове, що є завданням органів державної влади.

Основні етапи формування системи державного контролінгу на макrorівні є: формування структурної одиниці; розробка проектної документації; реалізація плану ресурсного забезпечення системи контролінгу; організація функціонування системи державного контролінгу.

Принципове значення в формуванні концепції державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки є критерії ефективності державного контролінгу.

Оцінка ефективності державного контролінгу повинна здійснюватися на постійній основі та у розрізі всіх його функцій. Оцінка ефективності здійснюється із застосуванням науково обґрунтованих сучасних методів.

В процесі впровадження здійснюється попередня оцінка очікуваної економічної та соціальної ефективності функціонування державного контролінгу. В процесі функціонування проводиться регулярний самоконтроль результативності та ефективності діяльності за відповідним сегментами.

Необхідно відмітити, що функціонування державного контролінгу у макроекономічному середовищі виправдано тільки при його ефективності, тому необхідно розробити методику оцінки ефективності контролінгу, включаючи відповідні параметри, індикатори, способи їх розрахунку. Показники ефективності державного контролінгу слід диференціювати за його функціональною складовою.

Особливі відмінності державного контролінгу від контролінгу суб'єктів господарювання, які повинні враховуватися при формування запропонованої концепції, обумовлені наступними аспектами:

- макроекономічна складова;
- переважання неринкових механізмів управління і регулювання;
- масштаби об'єктів;
- відомча автономність сегментів системи державного управління;
- обмеженість оперативної та тактичної модифікації методів регулювання;
- застосування національних рахунків;
- значний вплив політичної складової;
- міжнародні відносини та їх вплив;
- агресивна політика зовнішнього середовища;
- децентралізоване розмежування повноважень між рівнями державного регулювання;
- інші.

Основною відмінністю мети та завдань контролінгу на макrorівні є їх більш широке коло, значна різноманітність, достатньо поглиблена диференціація завдань тощо. Необхідно зазначити, що система державного контролінгу необхідна не тільки для підтримки і обґрунтування

відповідних рішень на макрорівні, а й для розробки державної політики, державних цільових програм у сфері фінансово-економічного та соціального розвитку з урахуванням факторів глобалізації.

Таким чином, система державного контролінгу, як метод державного регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки може бути достатньо ефективним в трансформаційних умовах та агресивної політики зовнішнього оточення.

Висновки

На протязі останніх років в системі державного регулювання країни склався достатній рівень методології сфери інфраструктури, яка забезпечує систему державного регулювання, достатній рівень функціональності органів державної влади тощо. Але необхідно відмітити, що вони потребують інноваційних перетворень у зв'язку з переорієнтацією вектору розвитку нашої країни та приведення нормативного-правового забезпечення системи державного регулювання до міжнародних стандартів. Все це спонукає впровадження конт-

ролінгу на мезо- і макрорівнях нашої країни в умовах глобалізації та визначеного вектору розвитку національної економіки. Запропонована концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки містить положення щодо основних аспектів створення і функціонування державного контролінгу в нашій країні та є науково-методологічною підтримкою системи державного регулювання. Таким чином, державний контролінг є інноваційним аспектом для державного регулювання фінансово-економічними процесами національної економіки, особливо в частині національних рахунків, тому що він дає можливість володіти макроекономічною ситуацією в будь-який момент часу і приймати ефективні стратегічні рішення в системі оперативного, тактичного та стратегічного державного регулювання макросистемою відповідного сегменту, дозволяє попередити або ідентифікувати на початковому етапі можливі ризики пов'язані з національною економікою і своєчасно вживати заходів щодо їх усунення або недопущення.

Abstract

Prelude: Research results and practical application of controlling in management entities convincingly demonstrate its necessity and effectiveness as one component of the system management of financial and economic activity. But controlling potential as an instrument control system may use not only at the level of economic activity. In an international environment sufficiently widespread use in controlling the macro level. Defined tool with appropriate functional adaptation under the appropriate macro can be transformed into the state controlling in the management of the national economy.

Purpose: In today's international economy, the processes of globalization and integration and the fact that companies are markets of raw materials and sales of products or services – for the national economy, which is the only financial and economic system, is an international market, which also apply the laws of supply and demand monopoly and competition, as well as in private. Therefore, the national economy of our country is real and full subject of international financial and economic relations. And that is, in terms of international globalization requires a modern methodological support for state regulation of it. Therefore, the purpose of the article is to develop the concept of controlling the state in the regulation of financial and economic processes of the national economy.

Methods: Methodological and information is the foundation of scientific papers, periodicals materials, the resources of the Internet. The paper used methods: morphological semantic analysis and synthesis, dual approach of formalizing and organizing, graphic.

Results: A scientific and methodological support of the state controlling. The main task of the state controlling the system of state regulation of the national economy. Formed the basic principles of the center state controlling system of macroeconomic regulation. Clarified the basic features of the public in controlling macrostructure. Functional component controlling state in regulating the national economy. The basic criteria and conditions for state controlling in the regulation of the national economy. Identified items methodological support activities in the field of state regulation controlling the national economy. Researched special distinction from the state controlling controlling entities. Proved and confirmed that the system of state controlling, as a method of state regulation of the financial and economic processes of the national economy can be quite effective in terms of transformation and aggressive policy of the external environment.

Discussion: In recent years the system of state regulation of the country formed a sufficient level methodology areas of infrastructure, which provides a system of state regulation, a sufficient level of functionality of public authorities and others. But it should be noted that they need innovative transformations due to the reorientation of the vector of development of our country and to bring the legal provision of public regulation with international standards. All this leads to the introduction of controlling meso- and macro levels of our country in the context of globalization and defined the vector of development of national economy. The proposed concept of controlling the state in the regulation of financial and economic processes of the national economy provides for the basic aspects of the establishment and functioning of the state controlling in our country and is a scientific and methodological support of public regulation. State Controlling is an innovative aspect of state regulation of the financial and economic processes of the national economy, especially in the

national accounts because it allows own macroeconomic situation at any time and take effective strategic decisions are already operational, tactical and strategic government regulation macrosystem respective segment, can prevent or identify the initial risks related to the national economy and to take timely measures to prevent or eliminate them.ent.

JEL Classification: D23, Q13, I4.

Список літератури:

1. Сайт Державної статистичної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Побережець О.В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства: [моногр.] / О.В. Побережець. – Херсон: Видавництво: Грін Д.С., 2016. – 348 с.
3. Філіппова С.В. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова, О.С. Дашковський // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 17-21. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
4. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є.І. Масленніков. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.
5. Maslennikov E.I. Strategic assessment of the financial sustainability of the industrial enterprise : [Електронний ресурс] / E.I. Maslennikov // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6 (16). – С. 111-115. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No6/111-115.pdf>.
6. Побережець О.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення: [Електронний ресурс] / О.В. Побережець, К.В. Іванова // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – С. 98-104. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No2/98-104.pdf>.
7. Yuri V. Kovtunenکو. Commercialization and technology transfer: the processes' contents and correlation in the innovative activity of industrial enterprise [Електронний ресурс] / Svitlana V. Filyppova, Yuri V. Kovtunenکو // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – №2 (7). – Одеса: ОНПУ, 2013. – С.33-38. – Режим доступу: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>
8. Ломачинська І.А. Вплив конвергенції фінансового та реального секторів на розвиток національної економіки України / І. Ломачинська, А. Кравцова // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2012. – том 17, вип. 2. – С. 139-146.
9. Філіппова С.В. Аналітичні інструменти системи економічної безпеки суб'єктів господарювання: монографія / С.В. Філіппова, С.А. Нізяєва – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2012. – 179 с.
10. Філіппова С.В. Інноваційна трансформація промислового сектору економіки України та механізми її регулювання: [Монографія] / С.В. Філіппова та ін.; під ред. С.В. Філіппової. – Одеса: ВМВ, 2009. – 180 с.
11. Балан О.С. Прийняття інвестиційних рішень на підприємствах виробничої сфери: [моногр.] / О.С. Балан // Одеса: вид-во «ВМВ», 2014. – 417 с.
12. Масленніков Є.І. Концептуальна модель контролінгу в системі управління фінансовою стійкістю промислового підприємства / Є.І. Масленніков // Економіка. Фінанси. Право. – 2014. – № 11/1. – С. 42-45.
13. Пушкар М.С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту / М.С. Пушкар, Р.М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.

References:

1. Sayt Derzhavnoyi statystychnoyi sluzhby Ukrayiny [The site of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Poberezhets, O.V. (2016). Teoretyko-metodolohichni ta praktychni zasady doslidzhennya systemy upravlinnya rezultatamy diyalnosti promyslovoho pidpryyemstva [Theoretical, methodological and practical bases of research management performance of the industrial enterprises]. Kherson: Vydavnytstvo: Hrin D.S [in Ukrainian].

3. Filyppova, S.V., & Dashkovskyy, O.S. (2012). Systema formuvannya i zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva [The system formation and ensuring economic security]. *Ekonomika: realiyi chasu. Naukovyy zhurnal – Economics: time realities. Scientific journal*, 2 (3), 17-21. Retrieved from <http://www.economics.opu.ua/n3.html> [in Ukrainian].
4. Maslennikov, Ye.I. (2015). Metodolohichni ta praktychni zasady doslidzhennya systemy upravlinnya finansovoyu stiykisty promyslovoho pidpryyemstva [Methodological and practical bases of research management system financial stability of industrial enterprise]. Odesa: Pres-kuryer [in Ukrainian].
5. Maslennikov, E.I. (2014). Strategic assessment of the financial sustainability of the industrial enterprise. *Ekonomika: realiyi chasu. Naukovyy zhurnal – Economics: time realities. Scientific journal*, 6 (16), 111-115. Retrieved from <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n6.html>.
6. Poberezhets, O.V., & Ivanova, K.V. (2012). Identyfikatsiya ta klasyfikatsiya nematerialnykh aktyviv ta problemy yikh vyznachennya [Identification and classification of intangible assets and problems of definition]. *Ekonomika: realiyi chasu. Naukovyy zhurnal – Economics: time realities. Scientific journal*, 2(3), 98-104. Retrieved from <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/N2/98-104.pdf> [in Ukrainian].
7. Filyppova, S.V., & Kovtunenکو, Yu.V. (2013). Sommercialization and technology transfer: the processes contents and correlation in the innovative activity of industrial enterprise. *Ekonomika: realiyi chasu. Naukovyy zhurnal – Economics: time realities. Scientific journal*, 2 (7), 33-38. Retrieved from <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
8. Lomachynska, I.A., & Kravtsova, A. (2012). Vplyv konverhentsiyi finansovoho ta realnoho sektoriv na rozvytok natsionalnoyi ekonomiky Ukrayiny [The impact of the convergence of the financial and real sectors of the national economy development of Ukraine]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika. – Bulletin of the Odessa National University. Economy. Vol. 17, issue 2, 139-146* [in Ukrainian].
9. Filyppova, S.V., & Nizyayeva, S.A. (2012). Analitychni instrumenty systemy ekonomichnoyi bezpeky subyektiv hospodaryuvannya [Analytical Instruments system of economic security entities]. Donetsk: Vyd-vo "Noulidzh" (Donetske viddilennya) [in Ukrainian].
10. Filyppova, S.V. et al. (2009). Innovatsiyana transformatsiya promyslovoho sektoru ekonomiky Ukrayiny ta mekhanizmy yiyi rehulyuvannya [Innovative transformation of the industrial sector of Ukraine's economy and its regulation mechanism]. Odesa: VMV [in Ukrainian].
11. Balan, O.S. (2014). Prynyattya investytsiynykh rishen na pidpryyemstvakh vyrobnychoyi sfery [Investment decisions at the enterprises of industrial sphere]. Odesa: vyd-vo "VMV" [in Ukrainian].
12. Maslennikov, E.I. (2014). Kontseptualna model kontrolinhu v systemi upravlinnya finansovoyu stiykisty promyslovoho pidpryyemstva [Conceptual model of controlling in the management of industrial enterprise financial stability]. *Economics. Finances. Right*. 11/1, 42-45 [in Ukrainian].
13. Pushkar, M.S., & Pushkar, R.M. (2004). Kontrolinh – informatsiyana pidsystema stratehichnoho menedzhmentu [Controlling – Strategic Management Information Subsystem]. Ternopil: Carte blanche [in Ukrainian].

Надано до редакційної колегії 10.04.2016

Григор'єв Геннадій Степанович / Hennadiy S. Hryhoriev
grygoriev@ukr.net

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки [Електронний ресурс] / Г. С. Григор'єв // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 3 (25). – С. 187-196. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n3.html>